

O‘zbekiston sporti.

Tasviriy ifoda.

TILAME

Fan- O‘zbek tili

O‘qituvchi- Kamaliddinova
Nigora Sirajiddinovna

TIIAME

REJA:

1

- Kurash - juda qadimiy sport turi

2

- Tasviriy ifoda

3

- O‘zbekiston sporti iftixorlari

4

- Topshiriqlar ustida ish

Kurash

Kurash juda qadimiy sport turlaridan biridir. Kurash qadimiy va erkin kurash turlariga bo‘linadi. U rivojlanib o‘zbek kurashi nomi bilan dunyoga tarqaldi va alohida sport turi sifatida tan olindi.

Turkiy xalqlar tarixidan ma’lumki, qadimda xotin-qizlar ham kurash tushishgan. Asosan, sayl va bayramlarda, turli tantanalarda, katta-kichik to‘ylarda pahlavonlar o‘zaro kurashishgan.

O‘zbekistonda Milliy kurash federatsiyasi tuzilgan va kurashchilar bu jamiyatning a’zosi hisoblanadilar. Hozirda jahoning ko‘pgina davlatlarida o‘zbek kurashi bo‘yicha xalqaro musobaqalar o‘tkazilmoqda. Bu musobaqalarda o‘zbek kurashchilari oldingi safda borishmoqda.

Lug‘at

TIIAME

erkin kurash - вольная борьба

sayl - народные гулянья

pahlavon - богатырь

jamiyat a’zosi - член общества

Matn yuzasidan savol va topshiriqlar:

1. Qadimiy sport turlaridan qaysilarini bilasiz?
2. Kurash sportini ko‘rganmisiz?
3. Jahonda kurash sportiga o‘xshash sport turlari bormi?
4. Kurash sporti musobaqalari qayerlarda o‘tkazilgan?

Bilib oling!

TIIAME

Narsa-buyumning nomini aniq atamay, uni tasvirlab, boshqa nom bilan ataladigan so‘z birikmasi *tasviriy ifoda* deyiladi.

Masalan: qushlar - qanotli do‘sstlar, fazogirlar - samo lochinlari, makkajo‘xori - dala malikasi.

aql gimnastikasi	rassom
qora oltin	shifokor
mo‘yqalam sohibi	neft
salomatlik posboni	shaxmat
charm qo‘lqop ustasi	bug‘doy
oltin boshoq	bokschi

TIIAME

1-mashq. Gaplarni o‘qing. Namuna asosida yozing.

Namuna: Sayohatchilar tuyalarda sayr qilishdi. Sayohatchilar sahro kemalarida sayr qilishdi.

1. Shoir Alisher Navoiy o‘z davrida ko‘p shogirdlar yetishtirgan. 2. Onamen uchun bu olamning chirog‘i. 3. Ukamga sher haqida ertak o‘qib berdim. 4. Cho‘ponlar o‘z vazifalarini yaxshi bilardilar. 5. Bahor kelishi bilan issiq o‘lkalarga uchib ketgan qushlar qayta boshladи. 6. Bola samolyotga qo‘llarini siltab qoldi. 7. Qor orasidan boychechaklar bosh ko‘tara boshladи.

Foydalanish uchun so‘z birikmali: kumush choyshab, qanotli do‘stlar, g‘azal mulkinining sultonи, zangori kema, o‘rmon podshosi, qalbim quyoshi, yay lov bahodirlari, bahor elchilari.

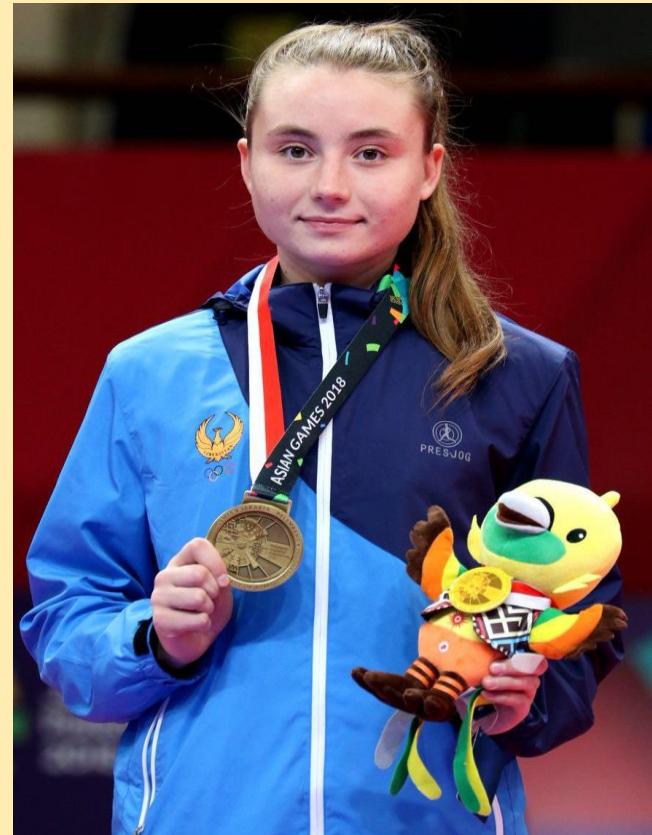

1-topshiriq. Sport qachon, qayerda, qanday rivojlanganligi haqida bilganlaringizni qo'shgan holda matnni davom ettiring.

Sport qadimdan inson hayotida muhim o'rinni tutgan. Qadimgi Misrda sportning ayrim turlari 4 ming yil avval mavjud bo'lganligi haqida ma'lumot bor.

Qadimgi Sharqda hatto ayollarning har tomonlama bilimli, kuchli bo'lib yetishishlariga jiddiy e'tibor qaratilgan. Har bir davlat boshlig'i, albatta, yetakchi sarkarda bo'lishi ham shart hisoblangan.

Tarixda o'chmas iz qoldirgan Zahiriddin Muhammad Bobur shunday hukmdorlardan edi.

2-topshiriq. Berilgan gaplarni ona tilingizga tarjima qiling.

1. Hakam hushtak chaldi. 2. Futbolchi to‘pni zarb bilan tepdi. To‘p darvoza ustidan o‘tib ketdi. 3. Murabbiy yangi qoidalarni o‘rgatdi. Biz ularni tez o‘zlashtirib oldik. 4. Tennischilar to‘g‘risida bahs-munozara boshlandi. Men kechagi musobaqa natijalarini bilib oldim. 5. Ahror badantarbiya bilan muntazam shug‘ullanadi. Jamoa murabbiyi uni hujumchilar safiga qo‘shti.

TIIAME

3-topshiriq. Berilgan topshiriqni bajaring.

TIIAME

2-mashq. Ajratib ko‘rsatilgan tasviriy ifoda birikmalariga mos so‘zlarni topib yozing.

1. O‘zbek charm to‘p ustalari Osiyo championatida birinchi o‘rinni egallashdi. 2. Ilm zahmatkashlarining tinimsiz harakatlari natijasida tabiatning juda ko‘p sir-sinoatlari ochildi. 3. Yurtimizda ma’rifat maskanlari ko‘paydi. 4. Bolalar yashil qit’aga sayr qilishdi. 5. Kunchiqar mamlakati quyoshni birinchi bo‘lib qarshilaydi.

3-mashq. So‘zlarni o‘qing va qatorni davom ettiring.

S - sog‘lik, salomatlik,

P - poklik, polvon,

O - orastalik, oqillik,

R - rostgo‘ylik, raqobat,

T - tezlik, tinchlik

TIIAME

TILAME

4-topshiriq. Quyidagi sportchilar qaysi sport turida ishtirok etishini aniqlang.

Abdulla Tangriyev		Shaxmat
Rustam Qosimjonov		Futbol
Denis Istomin		Gimnastika
Oksana Chusovitina	?	Boks
Odil Ahmedov		Og‘ir atletika
Hasanboy Do‘smatov		Dzyudo
Ruslan Nuriddinov		Tennis

TIIAME

4-mashq. Jadvaldan berilgan tasviriy ifoda birikmalarining o‘z ma’nosini topib yozing.

Afsonaviy qush, aloqa vositasi, aqli mashina, bahor elchilari, bilim bulog‘i, dengiz hokimi, ilm o‘chog‘i, insonning do‘sti, ilm zahmatkashlari, izquvar, kunchiqar mamlakat, ma’rifat maskani, yurtboshi, vatan posbonlari, po‘lat ot, zangori olov, charm to‘p ustalari, o‘rmon malikasi.

*Olimlar, archa, mashhur futbolchilar, traktor, askarlar,
Yaponiya, tergovchi, maktab, it, gaz, qaldirg‘och, kitob, kit,
kutubxona, kompyuter, semurg‘, til, prezident.*

TIAAME

Uyga vazifa. Nuqtalar o‘rniga kerakli so‘zlarni qo‘ying va sport mavzusida o‘zingiz mustaqil gaplar tuzing.

1. Sport ... - garovi. 2. Sportchilar O‘zbekiston bayrog‘ini ... ko‘taradilar.
3. Sportning ... turini yoqtiraman, chunki

E‘tiboringiz uchun
rahmat!